

Dự thảo Luật Dân số: Hỗ trợ tài chính cho phụ nữ sinh đủ 2 con trước 35 tuổi, phụ nữ dân tộc thiểu số

14:50 23/10/2025

Theo dự thảo Luật Dân số, phụ nữ thuộc các nhóm đối tượng này được ưu tiên mua hoặc thuê nhà ở xã hội, tăng thời gian nghỉ thai sản khi sinh con thứ 2.

Bộ trưởng Bộ Y tế Đào Hồng Lan báo cáo tóm tắt dự thảo Luật Dân số

Tại kỳ họp thứ 10, Quốc hội khóa XV, ngày 23/10, Bộ trưởng Bộ Y tế Đào Hồng Lan báo cáo tóm tắt dự thảo Luật Dân số, do Bộ Y tế chủ trì soạn thảo.

Đây được coi là nền tảng quan trọng, tạo khuôn khổ pháp lý toàn diện và đồng bộ cho công tác dân số và phát triển trong giai đoạn mới.

Tập trung vào các chính sách cốt lõi, không trùng lặp

Theo đó, công tác dân số có nội hàm rộng, liên quan đến nhiều lĩnh vực của đời sống kinh tế – xã hội. Trong khi đó, các yếu tố về quy mô, cơ cấu, phân bố và chất lượng dân số đã được điều chỉnh rải rác trong nhiều đạo luật khác nhau, như Luật Trẻ em, Luật Người cao tuổi, Luật Bình đẳng giới, Luật Cư trú, Luật Giáo dục, Luật Bảo hiểm y tế, Luật Khám bệnh, chữa bệnh...

Vì vậy, dự thảo Luật Dân số được trình bày ngắn gọn, gồm 8 chương, 28 điều, tập trung vào các chính sách cốt lõi, không trùng lặp, gồm: Duy trì mức sinh thay thế; giảm thiểu mất cân bằng giới tính khi sinh; thích ứng với già hóa dân số; nâng cao chất lượng dân số; truyền thông - vận động - giáo dục về dân số; và bảo đảm các điều kiện thực hiện công tác dân số.

Cụ thể: Về duy trì mức sinh thay thế, dự thảo đưa ra các chính sách khuyến khích sinh đủ 2 con, trong đó có hỗ trợ tài chính cho phụ nữ sinh đủ 2 con trước 35 tuổi, phụ nữ dân tộc thiểu số rất ít người, và phụ nữ tại các địa phương có mức sinh thấp. Ngoài ra, phụ nữ thuộc các nhóm đối tượng này được ưu tiên mua hoặc thuê nhà ở xã hội, tăng thời gian nghỉ thai sản khi sinh con thứ 2.

Về giảm mất cân bằng giới tính khi sinh, dự thảo bổ sung các biện pháp đồng bộ, tăng cường truyền thông thay đổi định kiến giới, kiểm soát hành vi lựa chọn giới tính thai nhi, đồng thời yêu cầu Chính phủ định kỳ công bố danh sách địa phương có mức mất cân bằng cao hoặc đã đạt cân bằng tự nhiên để có chính sách can thiệp phù hợp.

Về thích ứng với già hóa dân số, dự thảo dành riêng một chương quy định các chính sách hỗ trợ chăm sóc người cao tuổi, khuyến khích phát triển dịch vụ chăm sóc dài hạn, chăm sóc tại cộng đồng; phát triển nguồn nhân lực lão khoa, đào tạo đội ngũ y, bác sĩ, nhân viên xã hội phục vụ người cao tuổi; đồng thời bổ sung quy định về thiết lập hệ thống tiếp nhận, xử lý thông tin, tố giác hành vi xâm phạm quyền người cao tuổi, góp phần bảo đảm quyền và chất lượng cuộc sống của nhóm dân số này.

Về nâng cao chất lượng dân số, dự thảo nhấn mạnh các giải pháp tư vấn, khám sức khỏe trước khi kết hôn, sàng lọc và chẩn đoán bệnh tật bẩm sinh trước sinh và sơ sinh, bảo đảm mọi trẻ em được sinh ra khỏe mạnh, góp phần giảm gánh nặng y tế và nâng cao thể lực, trí tuệ của người Việt Nam.

Về truyền thông và giáo dục dân số, Luật quy định cụ thể các hình thức truyền thông theo nhóm đối tượng, kết hợp giữa giáo dục truyền thống và ứng dụng công nghệ, nhằm thay đổi nhận thức xã hội về bình đẳng giới, quy mô gia đình và trách nhiệm sinh sản.

Đặc biệt, một điểm mới quan trọng là dự thảo tăng cường phân cấp, trao quyền cho chính quyền địa phương cấp tỉnh trong việc chủ động lựa chọn biện pháp, thời điểm và bố trí ngân sách thực hiện chính sách dân số, phù hợp với đặc điểm kinh tế - xã hội và động thái dân số của từng vùng.

Về thủ tục hành chính, dự thảo không quy định trực tiếp mà giao Chính phủ hướng dẫn chi tiết trong các văn bản dưới luật, bảo đảm tránh phát sinh thủ tục mới, đồng thời giữ được tính thống nhất trong hệ thống pháp luật.

Bộ Y tế nhấn mạnh, việc ban hành Luật Dân số không chỉ kế thừa các quy định hiện hành, mà còn hướng đến một khung chính sách hiện đại, nhân văn, linh hoạt, góp phần xây dựng dân số phát triển toàn diện, thích ứng với già hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực và bảo đảm an sinh xã hội bền vững.

Mở rộng chính sách học phí, trợ cấp nuôi con nhỏ

Báo cáo thẩm tra tóm tắt dự thảo Luật Dân số, Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội Nguyễn Đắc Vinh khẳng định, dự thảo luật đã thể chế hóa chủ trương, đường lối của Đảng về công tác dân số, phù hợp với Hiến pháp và cơ bản bảo đảm tính thống nhất, đồng bộ trong hệ thống pháp luật.

Tuy nhiên, cơ quan thẩm tra cũng đề nghị cơ quan soạn thảo tiếp tục rà soát, bổ sung một số nội dung cụ thể để bảo đảm tính khả thi và thống nhất giữa Tờ trình, dự thảo Luật và các báo cáo thành phần, đồng thời đánh giá kỹ lưỡng tác động của chính sách, nguồn lực thực hiện và kinh nghiệm quốc tế phù hợp với điều kiện Việt Nam.

Về chính sách tổng thể về công tác dân số, Ủy ban đề nghị cơ quan soạn thảo bổ sung một điều quy định chính sách của Nhà nước về công tác dân số tại phần quy định chung, thể hiện khung chính sách tổng thể định hướng các lĩnh vực then chốt, như điều kiện sống, nhà ở, giáo dục, chăm sóc sức khỏe.

Quy định này cần bám sát Nghị quyết số 21-NQ/TW và Nghị quyết số 72-NQ/TW của Bộ Chính trị, nhằm thể chế hóa quan điểm chuyển trọng tâm chính sách từ kế hoạch hóa gia đình sang dân số và phát triển.

Về giải pháp duy trì mức sinh thay thế, Ủy ban đề nghị cần có giải pháp tổng thể, căn cơ và bền vững, trong đó nghiên cứu hỗ trợ tài chính cho phụ nữ sinh đủ 2 con, đặc biệt nhóm phụ nữ dưới 35 tuổi; làm rõ tiêu chí “địa phương có mức sinh thấp”; và bổ sung quy định Chính phủ định kỳ công bố tình trạng mức sinh để giúp địa phương xây dựng chính sách khuyến khích phù hợp.

Một số ý kiến đề xuất tiếp cận theo hướng phổ quát, hỗ trợ trực tiếp cho trẻ em được sinh ra, mở rộng chính sách học phí, trợ cấp nuôi con nhỏ, cũng như các biện pháp hỗ trợ sinh sản, điều trị vô sinh, hiếm muộn và giảm tỷ lệ phá thai.

Về kiểm soát mất cân bằng giới tính khi sinh, Ủy ban đề nghị chỉnh lý quy định cho bao quát hơn, bảo đảm thống nhất với hành vi bị nghiêm cấm tại Điều 6; đồng thời yêu cầu Chính phủ định kỳ công bố danh sách các địa phương có tình trạng mất cân bằng giới tính ở mức cao hoặc đã đạt cân bằng tự nhiên.

Một số ý kiến cho rằng cần đánh giá lại tính khả thi của quy định tại khoản 2 Điều 15, dựa trên hiệu quả các biện pháp từ Đề án Kiểm soát mất cân bằng giới tính khi sinh giai đoạn 2016-2025.

Về thích ứng với già hóa dân số và nâng cao chất lượng cuộc sống người cao tuổi, Ủy ban đề nghị đổi tên Chương IV thành “Thích ứng với già hóa dân số”, đồng thời bổ sung các khái niệm “già hóa khỏe mạnh”, “chuẩn bị cho tuổi già”, “liên thế hệ” và “chất lượng cuộc sống người cao tuổi”.

Dự thảo cần có chính sách khuyến khích khu vực tư nhân phát triển cơ sở chăm sóc, dịch vụ y tế, văn hóa, giáo dục cho người cao tuổi, cũng như xác định rõ vai trò Nhà nước trong phát triển nguồn nhân lực lão khoa. Ngoài ra, cần làm rõ quy trình tiếp nhận, xử lý thông tin và tố giác hành vi xâm phạm quyền người cao tuổi.

Về nâng cao chất lượng dân số toàn diện, Ủy ban đề xuất cần mở rộng phạm vi điều chỉnh của các Điều 20 và 21 theo hướng tích hợp giữa yếu tố y tế và xã hội; bổ sung quy định về chăm sóc sức khỏe sinh sản, sàng lọc bệnh bẩm sinh, tư vấn trước kết hôn và bảo đảm nguồn kinh phí thực hiện.

Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội Nguyễn Đắc Vinh cho rằng Dự thảo cần được rà soát để thống nhất với các quy định hiện hành của Luật Khám bệnh, chữa bệnh và Luật Bảo hiểm y tế.

Theo chinhphu.vn